

**ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

СИЛАБУС

навчальної дисципліни **СУЧАСНІ ДИСКУРСИВНІ ДОСЛІДЖЕННЯ**
2023 – 2024 н.р.

Анотація дисципліни «Сучасні дискурсивні дослідження» входить до складу фундаментальних дисциплін з іноземної філології і пов'язаний з такими курсами як «Мовознавство. Основи германського мовознавства», «Наукова комунікація англійською мовою». Завдяки опануванню основних положень курсу аспіранти зможуть поглибити теоретичні знання, пов'язані з формуванням та розвитком теорії дискурсу, основних напрямків дискурсивних досліджень, типології дискурсів.

1. Опис навчальної дисципліни

Ступінь вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Галузь знань – 03 Гуманітарні науки

Спеціальність – 035 Філологія

Освітня програма – Філологія (Германські мови)

Загальний обсяг дисципліни – 3 кредитів ЄКТС

Статус дисципліни – вибіркова

Факультет української та іноземної філології

Кафедра – англійської мови та перекладу

Курс – 1; **семестр** – 2; **вид підсумкового контролю** – залік

Мова навчання – англійська.

Види занять: лекції, практичні

Методи навчання: проектно-орієнтоване навчання, дискусія, колаборативне навчання, спільні розробки,

Форма навчання: лекції у формі презентації, практичні заняття, самостійна робота.

Лінк на дисципліну: посилання на розроблений електронний курс, розміщений у Google Classroom чи на іншій платформі (за наявності)

Розподіл годин за видами робіт

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни: год / кредити ЄКТС	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
денна	1	2	90/3	30	14	-	16	-	60		+	-

2. Викладач

Коваль Наталія Євгенівна	Доцент, канд. філол. наук, доцент кафедри англійської мови та перекладу
--------------------------	---

3. Характеристика навчальної дисципліни

Метою навчання вибіркової дисципліни «Сучасні дискурсивні дослідження» є формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня уявлення про основні поняття з курсу (текст, дискурс, дискурсивні макроструктури, аналіз дискурсу), сучасні методи досліджень дискурсу, а також новітні тенденції дослідження дискурсу у вітчизняній та зарубіжній лінгвістиці задля застосування набутих знань у своїй професійній діяльності.

Результати навчання Після завершення курсу аспіранти повинні

знати:

- найвідоміші дефініції терміна «дискурс» у науковій літературі; характерні ознаки та різновиди дискурсів;
- основні підходи до дискурс-аналізу;
- передумови і головні напрями дискурсології в мовознавстві; понятійний апарат дискурсології; типи метамоделей дискурсу;

вміти:

- аналізувати різні типи дискурсів; визначити головні категорії та типи інтеракції дискурсу.
- користуватися базовою термінологією дискурсної лінгвістичної науки.

Компетентності Після завершення курсу аспіранти володіти:

а) загальні компетентності:

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
- здатність спілкуватися іноземною мовою.
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

б) фахові компетентності спеціальності:

- здатність використовувати у професійній діяльності основні положення, методи, принципи фундаментальних та прикладних наук.
- вільне володіння іноземною мовою, як у продуктивному, так і рецептивному планах.

Пререквізити дисципліни Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з мовознавчих дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату дискурсної лінгвістики, розуміння термінології та теоретичних джерел.

Постреквізити дисципліни Навчальна дисципліна «Сучасні дискурсивні дослідження» ґрунтується на попередньому вивченні дисципліни «Наукова комунікація англійською мовою», а також паралельним вивченням обов'язкової навчальної дисципліни «Мовознавство. Основи германського мовознавства» та вибіркової дисципліни «Прагмалінгвістика та дослідницький дискурс».

4. Програма дисципліни

Тема 1. Основні засади формування сучасної теорії дискурсу.

Тема 2. Критичний дискурс-аналіз.

Тема 3. Структурна організація дискурсу.

Тема 4. Типологія дискурсивних жанрів.

Тема 5. Проблеми створення типології дискурсів: основні підходи.

Тема 6. Методологія та функціонально-сміслове призначення дискурсу.

Тема 7. Дискурс-аналіз як новітній метод лінгвістичних досліджень.

5. Місце проведення занять (локація), технічне й програмне забезпечення (обладнання)

Дистанційно / очно

6. Інформація про консультації

Консультації проводяться в день проведення лекцій/практичних занять дистанційно (за попередньою домовленістю)

7. Система оцінювання

Засвоєння студентами навчального матеріалу з дисципліни перевіряється шляхом усного опитування та виконання письмових завдань на практичних заняттях і відповіді на заліку. Семестрова підсумкова оцінка визначається як сума балів з усіх запропонованих видів навчальної роботи (поточна успішність, індивідуальне навчально-дослідне завдання, контрольна робота). Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС. Сумарна кількість балів з дисципліни визначається за формулою

$$S_{\text{сум}} = 0,6 \cdot S_{\text{пот}} + 0,4 \cdot S_{\text{нідс}},$$

де $S_{\text{пот}}$ – кількість балів за поточний контроль, $S_{\text{нідс}}$ – кількість балів за підсумковий контроль.

Бали за відповіді на семінарських заняттях сумуються. Максимальний бал за відповідь – 10.

Розподіл 100 балів між видами робіт:	Семестр -II
Поточна успішність	40
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (презентація)	20
Контрольна робота	40
Всього балів	100

Оцінювання поточного і семестрового контролю здійснюється 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу (чотирибальну – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» чи вербальну – «зараховано», «не зараховано») та шкалу ЄКТС згідно з таблицею 1.(Таблиця 1. Відповідність національної шкали оцінювання шкалі оцінювання ЄКТС та шкалі університету--<https://dspu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/polozhennya-pro-kontrol-zi-zminamy.pdf>)

Залік за талоном №2 і перед комісією проводиться в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

8. Питання до заліку

Перелік тем індивідуальних навчально-дослідних завдань

1. Історія і методи аналізу дискурсу: Ч Морріс, Кук. Різноманітні підходи до дослідження дискурсу.
2. Поняття «текст» у когнітивно-дискурсивній парадигмі.
3. Концепція дискурсивного аналізу Т ван Дейка.
4. Дискурс як комунікативна подія.
5. Прагматична структура дискурсу.
6. Проблеми створення єдиної типології дискурсивних жанрів.
7. Класифікація дискурсів за їх функціонально-смісловим призначенням.
8. Предмет та функціонально-смісловне призначення дискурсу наукового дискурсу.
9. Специфіка та комунікативно-прагматична спрямованість юридичного дискурсу.
10. Критичний дискурс-аналіз Р. Водак. Лінгвістичний аналіз дискурсу.

Вимоги до виконання індивідуального завдання:

Індивідуальне завдання подається на перевірку науковому керівнику оформлене відповідно до таких вимог.

Завдання друкується на одній стороні паперу формату А4 14-тим шрифтом з полуторним інтервалом. Обсяг індивідуального завдання не повинен перевищувати 5-7 сторінок (не враховуючи додатків). Індивідуальне завдання включає використання power-point презентацій з теоретичного (підбір і систематизація матеріалу на запропоновану тему) та практичного блоків.

Структура індивідуального завдання:

- титульна сторінка;
- зміст;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за наявності).

Критерії оцінювання індивідуального завдання:

- самостійність виконання (3 бали);
- логічність і послідовність викладення матеріалу (4 бали);
- повнота виконання завдання (4 балів);
- обґрунтованість висновків (4 бали);
- використання довідкової літератури (3 бали);
- якість оформлення (2 бали).

9. Політика дисципліни

При виставленні заліку враховуються бали набрані з усіх запропонованих видів навчальної роботи (поточна успішність, індивідуальне навчально-дослідне завдання, підсумкова контрольна робота). При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність аспірантів під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

10. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна:

1. Бехта Т.О. Текст і дискурс у новітніх парадигмах лінгвістичних знань. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. 2019. Том 30 (69), № 4, Ч. 2. С. 18-22.
2. Голянич М. І., Іванишин Н. Я., Ріжко Р. Л., Стефурак Р. І. Лінгвістичний аналіз тексту : словник термінів. Івано-Франківськ : Сімик, 2012. 392 с.
3. Гончарова Н.В. Оцінний субдискурс як компонент діалогічного дискурсу (на матеріалі англійської художньої прози) / Н.В.Гончарова // Вісник Київського лінгвістичного університету. Серія Філологія. – 2002. – Т. 5, № 1. – С. 80-86.
4. Дискурс іноземної комунікації./ Львівський національний ун-т ім. І.Франка / К. Кусько (заг.наук. ред.). – Л. ЛНУ ім. І. Франка, 2002. – 496 с.
5. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни. Донецьк : ДонНУ, 2012. 388 с.
6. Коваль Н.Є. Discourse studies and functional comprehensibility of legal texts / Н.Є. Коваль // Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Серія: Філологія. Педагогіка. Психологія. – Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2011. – Вип. 23. – С. 175 – 182. – 8 с.
7. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник / Олена Олександрівна Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2008. – 712 с
8. Серажим К. С. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність: монографія / К. С. Серажим; [за ред. В. Різуна]. – К. : КНУ ім. Т. Шевченка, 2002. – 392 с.
9. Шевченко І.С. Проблеми типології дискурсу / І. С. Шевченко, О. І. Морозова //

Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен / За загальн. ред. Шевченко І. С.: Монографія. – Харків: Константа, 2005. – С. 233 – 236.

10. Cook G. (1989). *Discourse*. Oxford: Oxford University Press. 168 p.
11. Coulthard M. (1992). *An Introduction to Discourse Analysis*. London: Longman. 212 p.
12. Dijk T.A., van. Introduction: Discourse analysis as a new cross-discipline // *Handbook of Discourse Analysis. Disciplines of Discourse* / Ed. by T.A. van Dijk. – L.: Academic Press, 1985. – Vol. 1. – P. 1-10.
13. Shiffrin D. *Approaches to discourse*. – Oxford: Cambridge, 2005. – 470 p.
14. Wodak R. (2011). *The discourse of politics in action*. London: Palgrave, Macmillan.
15. Wodak R. (ed.) (2013). *Critical Discourse Analysis. Vol. 1. Concepts, History, Theory*. London: SAGE.

Допоміжна:

16. Андрейчук Н. І. Антропоцентрична парадигма сучасної лінгвістики : ідеологія і програми досліджень // *Лінгвістичні студії : [зб. наук. праць]*. – Донецьк : ДонНУ, 2008. – С. 273–278.
17. Дискурс у сучасному науковому, соціокультурному та інформаційному просторі: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Дискурс у сучасному науковому, соціокультурному та інформаційному просторі». 24-25 травня 2013 року / за заг. ред. професора І. В. Соколової. Маріуполь : МДУ, 2013. 259 с.
18. Лук'янець В. С. Сучасний науковий дискурс: Оновлення методологічної культури / В. С. Лук'янець, О. М. Кравченко, Л. В. Озадовська. — К., 2000. — 304
19. Мартинюк А.П. *Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики*. Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2012. 196 с.
20. Супрун Л. В. Дискурс як соціокомунікаційне явище / Л. В. Супрун // *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. – 2014. – № 4 (20). – С. 32–36.
21. *Discursive Pragmatics* (2011) / Ed. J. Zienkowski, J.-O. Ostman, J. Verschuren. Amsterdam, Phil.: Benjamins. 307 p.
22. Halliday M.A.K. (1989). *Spoken and Written Language*. Oxford: Oxford University Press. 107 p.

Інформаційні ресурси:

23. Дискурс. Енциклопедія сучасної України. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=24374
24. Koval, Kushka, Nagachevska, Smaglieri & Uhryn Changing Nature of English Tourism Discourse // *Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on Communication and Language in Virtual Spaces, January 2023* Special Issue on Communication and Language in Virtual Spaces, January 2023: 215-225 DOI: <https://dx.doi.org/10.24093/awej/comm1.17> <https://awej.org/wp-content/uploads/2023/01/17.pdf>
25. Колісник Ю. Текст і дискурс: проблеми дефініцій. URL: http://tc.terminology.lp.edu.ua/TK_Wisnyk675/TK_wisnyk675_kolisnyk.htm
26. Кравченко А.Г. Дискурс у світлі наукових дискусій. Концепція дискурсивного аналізу Т. ван Дейка. URL: http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/1707/1/Kravchenko_Discourse.pdf
27. Кириченко Т. С. Тракткування терміну “дискурс” у сучасній лінгвістиці. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2014/traktuvannya-terminu-dyskurs-u-suchasnij-linhvistytsi/>